

הסדר ואמת

פרשת בראשית

א. "ועתה פן ישלח ידו וילקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם"

כאשר נדקדק בלשון הכתוב ניווכח, כי החשש פן יאכל האדם מעץ החיים, מוגדר כ'שליחת יד' – "פן ישלח ידו". ברם, לפני כן כשהוזכר שלא לאכול מ"עץ הדעת", לא הוגדרה אזהרה זו כ'שליחת יד', אלא לשון "אכילה" סתם. ההבדל ביניהם טעון ביאור והסבר. נראה לומר, שאף לאחר שנכשל אדם הראשון ואכל מפרי עץ הדעת בניגוד לציווי הקב"ה – הקפיד עם כל זאת לשמור על קדושת ידיו מכל משמר, כך שלמרות שנכשל ועבר על ציווי ה' שלא לאכול מעץ הדעת, אך הוא לא שלח בהם יד. לעומתו, חוה אשתו התעסקה באכילה יחד עם נגיעת ידיים – כהדגשת הכתוב: "נתקח מפריו", ביטוי שאינו נזכר אצל האדם, שלגביו נאמר "נתתן גם לאישה עמה ויאכל" – היא "נתנה" לו מתוך ידה, והוא רק אכל, לא מצוין אצלו שום מעשה של "לקיחה" או "נתינה", רק האכילה. הווי אומר: למרות הכל נשמרו ידיו מליגע בפרי, והם לא נכשלו בעוונם. נמצא, שגם לאחר חטא עץ הדעת, עדיין נשארו הידיים בשלמותם ובטהרתם. את החשיבות הזו של שמירת הידיים מעבירה, אנו מוצאים גם בלשון חז"ל, שאמרו בכמה מקומות: "צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם" – כלומר, אי אפשר שיחול שום פגם וחסרון בידיהם של הצדיקים. מסיבה זאת, נושאים הכהנים את ידיהם לברך את העם, כיון שהם האיברים היחידים שנשארו שלמים גם אחרי חטא אדם הראשון. מאחר שנכשל אדם הראשון וכבר חטא, כך שכבר נפגמה שלמותו וזהירותו, היה מקום לחוש פן יגיע לידי כך שגם ידיו יצטרפו לעניין החטא, זה היה חששו של הקב"ה, כלשון הכתוב "ועתה פן ישלח ידו וילקח...". לפי האמור מבואר לשון הפסוק בתהלים (צ, יז): "ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידיו פוננה עלינו" דוקא ידיו, שלא חטאו בחטא הקדמוני, הם יכוננו עלינו מכל רע.

ב. "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"

"בעשרה מאמרות נברא העולם... והלא במאמר אחד יכול להבראות" (מסכת אבות, א); "אמר רבי אבהו חמשה ספרים הם בתורה ובכל אחד ואחד נכללים עשרת הדברות עשרה מאמרות שבהם נברא העולם חשוב עשרה בכל סד מנהון הוא חמשים" (הזוהר הקדוש ק"ה ע"ב); יביט האדם בעולם ויתבונן בפרטיו, כמה אדירה היא מורכבותו, בכל פרט ופרט, היכן שיביט – על בן האנוש, על הנמלה או על הקוסמוס כולו, על כל הרבדים שהמדעים גילו ועדיין לא גילו, על האטומים והמיקרובים, על האדם והחי, על הכוכבים והגלקסיות, המורכבות היא מופלאה; ויחשוב האדם שאף המופלא מכך הוא שכל המורכבות הזו מ"עשרה מאמרות שבהם נברא העולם", דהיינו כל אין-סוף הפרטים הללו ברא אותם ה' בתמצית הפשטות של "עשרה מאמרות".

לאדם ישמע הדבר תמוה, הכיצד בעשרה מאמרות נכללה כל הבריאה העצומה הזו, ולמען הנח את הדעת ישים את ליבו אל הספר; ויקח לידיו מספר ההיסטוריה ויביט אל הדף הלבן-לבן, ומה עליו, כמה קוים בדיו שחור, והקוים הם מתחברים להם, כל אחד אחד במקומו, לכדי אות ולכדי מילה ולכדי כתב, ובכמה קוים הפשוטים הללו ישנה כל המציאות של אותה האומה שמסופר סיפורה, כל המוות וכל החיים, כל האהבות וכל הכיבושים, כל השמחה וכל העצב של מיליוני בני-אדם, בפרק זמן של תקופה שלמה הכל קם לחיים בספר מתוך אותם החיבורים הפשוטים. ומכך יובן כי כל הבריאה כולה מאת ה' יתברך ובעשרה מאמרות הכל קם לחיים. ואם בספר היסטוריה מעשה אדם אז ודאי בספר התורה שהוא כולו אותיות קודש אמת צרופה. ומטיבי הלכת יאמרו "הדק היטב. היטב הדק". (ש"ש)

חכמת חיים

א. "על ידי אמונת חכמים נזדכך המוח וזוכה לשכל ברור"

ב. "מוטב שתקים גבעה לעצמך פשתחפור בור לחברך"

ג. "על ידי התבוננות בטבע ובמעשה בראשית זוכה האדם להתחדשות"